Euskal Herriko Ahotsak

ahotsak.com

Ramon Irastorza Artola

Irun, Gipuzkoa
(1927-2022)

Aurkibidea

Biografia

1927an jaio zen Irungo Katea auzoko Ureder baserrian. Aita zuen bertakoa; ama, berriz, auzo bereko Otsoenea baserrikoa zen. Hamar senidetan gazteena izan zen Ramon. Aita itzai lanetan aritzen zen mineral, kisu eta hainbat material karraio. Amak, aldiz, baserriko lanetan jardun ohi zuen. Ramon igeltseritza lanetan jardun izan zen urte luzez, Lapurdiko kostaldean, batez ere. Anaia bat soinujolea zuen, eta hura panderoarekin laguntzen frankotan ibili zen gaztetan, Irunen barrena antolatzen ziren hainbat bileratan, eta baita auzoetako zein herriko jaietan ere. Zerbitzua egin bitarte eskiatzen trebatu zuten, eta Espainiako eski txapelketan parte hartu zuen, besteak beste, konpainiako soldadu gehiagorekin batera. Ramonek eskainitako testigantzen artean Irungo jaiei buruzko kontuak ageri dira, bai eta igeltseritza eta hargintza lanei lotutako jakingarri ugari ere. Aipatzen ditu Irungo eta inguruko hainbat soinujole, eta pieza batzuk jotzen ditu harmonikarekin.

Zintak

IRN-048

- **Proiektua**: Euskal Herriko Ahotsak
- **Elkarrizketatzailea(k)**: Errazkin, Aitor
- **Data**: 2015-08-04
- **Iraupena**: 58 min
- **Euskarria**: Bideo digitala
- **Kodifikatzailea**: Xabier Irastorza Urbieta

IRN-049

- **Proiektua**: Euskal Herriko Ahotsak
- **Elkarrizketatzailea(k)**: Errazkin, Aitor

- **Data**: 2015-08-04
- **Iraupena**: 49 min
- **Euskarria**: Bideo digitala
- **Kodifikatzailea**: Xabier Irastorza Urbieta

IRN-050

- **Proiektua**: Euskal Herriko Ahotsak
- **Elkarrizketatzailea(k)**: Errazkin, Aitor
- **Data**: 2015-08-07
- **Iraupena**: 60 min
- **Euskarria**: Bideo digitala
- **Kodifikatzailea**: Xabier Irastorza Urbieta

IRN-051

- **Proiektua**: Euskal Herriko Ahotsak
- **Elkarrizketatzailea(k)**: Errazkin, Aitor
- **Data**: 2015-08-04
- **Iraupena**: 67 min
- **Euskarria**: Bideo digitala
- **Kodifikatzailea**: Xabier Irastorza Urbieta

Pasarteak

1. Inklusatik ekarritako anaia

- **Erref**: IRN-048/005
- **Iraupena**: 0:01:52. **Hasi**: 00:05:53. **Bukatu**: 00:07:45
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Familia eredu desberdinak
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko giroa

Laburpena:
Ramonen hirugarren anaia jaio aurretik hil zen eta hark utzitako tokia betetzeko gurasoek inklusatik hiru hilabeteko haur bat ekartzea erabaki zuten. Haur hark zazpi urte bete arte, bere jatorrizko familiak Ramonen familiari ordaindu zion hura zaintzearen truke.

2. Igeltsero Iparraldera

- **Erref**: IRN-048/007
- **Iraupena**: 0:01:42. **Hasi**: 00:08:01. **Bukatu**: 00:09:43
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Lanbideak » Etxeginak

Laburpena:
Igeltsero lanetan gaztetatik hasi zen Ramon. Hasieran Gipuzkoan hasi bazen ere, azkar pasa zen Iparraldean lan egitera, han hobeto ordaintzen zutelako. Donibane Lohizune, Biarritz eta Bearnoko Pauen aritu zen lanean hainbat obratan.

3. Igeltseritzako aurrerapenak: kanaberetatik nahaste makinetara

- **Erref**: IRN-048/008
- **Iraupena**: 0:02:50. **Hasi**: 00:09:43. **Bukatu**: 00:12:33
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Lanbideak » Etxeginak

Laburpena:
Geletako paretak eta sabaia egiteko kanaberen bidezko teknika zaharra erabiltzen zen, emaitza txarrak ematen zituena eta hobekuntza izugarria ekarri zuen igeltsua bere kabuz nahasi eta proiektatzen zuen makinak.

4. Iparraldean igeltsero lanetan: lehenengo urteak

- **Erref**: IRN-048/010
- **Iraupena**: 0:02:54. **Hasi**: 00:14:28. **Bukatu**: 00:17:22
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ekonomia eta industria » Kanpora lanera
- Lanbideak » Etxeginak

Laburpena:
Garai hartan atzerritarrek ezin zuten Frantzian 24 ordu baino gehiago pasa. Ramonek ordea pase berezia jaso zuen bere nagusiarengandik, bere lankideekin batera aste osoa Iparraldean geratzeko aukera izateko. Hori bai, sei lagunentzako pase bakarra ematen zitzaien, elkarrekin egon zitezen.

5. Iparraldean igeltsero lanetan: azken urteak

- **Erref**: IRN-048/011
- **Iraupena**: 0:03:10. **Hasi**: 00:17:22. **Bukatu**: 00:20:32
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ekonomia eta industria » Kanpora lanera
- Lanbideak » Etxeginak

Laburpena:
Iparraldean egindako lanaren arabera jasotzen zuten soldata igeltseroek. Urteak pasa ahala, gero eta igeltsero gehiago hasi ziren Iparraldera joaten lan bila, egunero lana egiteko muga pasatzen zutenak 3.000 inguru izatera iritsi ziren.

6. Katea auzoaren izenaren jatorria

- **Erref**: IRN-048/015
- **Iraupena**: 0:02:15. **Hasi**: 00:25:16. **Bukatu**: 00:27:31
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Euskara » Bilketa linguistikoa » Toponimia
- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Auzoak

Laburpena:
Katea izena auzo horren sarreran egoten ziren kateetatik dator, udaletxeak kontrolak egiteko zuen postutik. Gerora, Guardia Zibilak eta poliziak ere kontrolak egin izan dituzte toki horretan.

7. Karea lurra emankorrago egiteko

- **Erref**: IRN-048/018
- **Iraupena**: 0:03:25. **Hasi**: 00:29:58. **Bukatu**: 00:33:23
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak
- Baserria » Baserriko lanak » Lurra lantzea

Laburpena:
Karea edo kisua material zaila zen idien bidez garraiatzeko, bustitzerakoan sortzen den erreakzioarengatik. Hala ere, oso garrantzitsua da baratzeetarako, zomorro kaltegarriak hil eta lurra emankorrago egiten duelako.

8. Irungo erromeriak

- **Erref**: IRN-048/020
- **Iraupena**: 0:02:08. **Hasi**: 00:33:58. **Bukatu**: 00:36:06
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Jai-giroa » Erromeriak

Laburpena:
Irunen hiru tokitan egiten ziren erromeriak: Katean, Estebenean eta Xorrunian. Garai hartako gazteak han biltzen ziren.

9. Erromerietan neskak lehenago etxera

- **Erref**: IRN-048/021
- **Iraupena**: 0:01:34. **Hasi**: 00:36:06. **Bukatu**: 00:37:40
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Jai-giroa » Erromeriak
- Familia eta harremanak » Sexua eta generoa » Genero berdintasuna

Laburpena:
Erromeriak arratsaldez egiten ziren, lauretatik hamarrak arte. Baina neskak lehenago joaten ziren etxera, bestela gurasoek errieta egiten zietelako.

10. Soinu-jotzaileak erromerietan

- **Erref**: IRN-048/022

- **Iraupena**: 0:01:55. **Hasi**: 00:37:40. **Bukatu**: 00:39:35
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Jai-giroa » Erromeriak

Laburpena:
Soinu-jotzaileak garrantzitsuak ziren erromerietan eta zenbait ezagunak egiten ziren beraien abileziagatik. Ramon ere aritu zen horretan, bere anaia soinua eta bera panderoa jotzen.

11. Soinua jotzen nola ikasi

- **Erref**: IRN-048/023
- **Iraupena**: 0:01:22. **Hasi**: 00:39:35. **Bukatu**: 00:40:57
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Kultura » Musika
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Eskolaz aparteko ikasketak

Laburpena:
Irunen trikitia jotzen belarriz edo lagunekin ikasten zuten batzuek, baina baziren herrian ezagunak ziren maisuak ere. Soinu txikiak Donostian erosten ziren, Larrinagan.

12. Soinu motak

- **Erref**: IRN-048/024
- **Iraupena**: 0:02:57. **Hasi**: 00:40:57. **Bukatu**: 00:43:54
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Kultura » Musika

Laburpena:
Ilara kopuruaren arabera trikiti mota ezberdinak daude. Batzuk belarriz ikasteko aproposagoak dira eta beste batzuetan solfeoa beharrezkoa da.

13. Erromerietan apaizak begira

- **Erref**: IRN-048/026
- **Iraupena**: 0:00:48. **Hasi**: 00:44:40. **Bukatu**: 00:45:28
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Jai-giroa » Erromeriak
- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Elizaren indarra

Laburpena:
Erromerietan apaizak gazteak behatzen ibiltzen ziren, dantza estuegi egin ez zezaten.

14. Erreketeak Irunen sartzea

- **Erref**: IRN-048/028
- **Iraupena**: 0:01:48. **Hasi**: 00:46:18. **Bukatu**: 00:48:06
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Jarrera politikoak » Erreketeak
- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Gerraren hasiera

Laburpena:
Frankistak Irunen sartu ziren gerra hasi eta egun gutxira. Katean banatu egin ziren, batzuk Oiartzun aldera, beste batzuk Irunera eta besteak Donostiara. Indarrez eta armatuta sartu ziren.

15. Errekete boluntario, frontera ez joatearren

- **Erref**: IRN-048/029
- **Iraupena**: 0:01:36. **Hasi**: 00:48:06. **Bukatu**: 00:49:42
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Jarrera politikoak » Erreketeak
- Politika » Gerra zibila (1936-1939)

Laburpena:
Frankistak Irunen sartu zirenean etxez etxe joan ziren izenak hartzera, familia bakoitzeko kideak fitxatuta edukitzeko. Pertsona batzuk berehala errekete sartu ziren boluntarioki, frontera ez joatearren.

16. Mugaz beste aldeko senideekin hizketan, Bidasoa ibaian

- **Erref**: IRN-048/030
- **Iraupena**: 0:01:22. **Hasi**: 00:49:42. **Bukatu**: 00:51:04
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Jarrera politikoak » Erreketeak
- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Ihes egin beharra

Laburpena:
Karabineroek erreketeak zirenei utzi egiten zieten mugaz bestaldera zeuden familiakoekin hitz egiten, Faisaien uhartearen parean, Bidasoa ibaian. Gaueko isiltasunean ibaiaren alde batetik bestera hitz egin zitekeen. Ramonek horrela hitz egiten zuen bere anaiarekin.

17. Gerrak familia banatuta

- **Erref**: IRN-048/032
- **Iraupena**: 0:02:15. **Hasi**: 00:51:48. **Bukatu**: 00:54:03
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Jarrera politikoak

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Gerraren eragina
- Politika » Gerra zibila (1936-1939)

Laburpena:
Ramonen sei anaietatik bi anai Gobernuarekin joan ziren gerrara eta beste bi erreketeekin. Denak iritsi ziren salbu etxera, baina Gobernuarekin gerrara joan zirenek bortxazko lanak egin behar izan zituzten bi urtez Euskal Herritik urruti.

18. Gobernuaren armadaren lanak Irunen, erreketeak sartu aurretik

- **Erref**: IRN-048/033
- **Iraupena**: 0:00:48. **Hasi**: 00:54:03. **Bukatu**: 00:54:51
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Jarrera politikoak » Erreketeak
- Politika » Gerra zibila (1936-1939)

Laburpena:
Ramonen bi anai Gobernuaren armadan sartu ziren gerra garaian. Irunen zein lan egiten zituzten kontatzen du frankistak sartu aurretik.

19. Gerraren bukaera Irunen

- **Erref**: IRN-048/035
- **Iraupena**: 0:01:35. **Hasi**: 00:55:29. **Bukatu**: 00:57:04
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939)

Laburpena:
Gerraren bukaera iritsi zenean, Irunen Junkal parrokiako kanpaiak jo zituzten herriko gaztetxoek, horien artean Ramonek. Egun horretan egin zuen gainera jaunartzea.

20. Mugaz beste aldekoekin hizketan Bidasoa ibaian: nola eta noiz egin.

- **Erref**: IRN-049/001
- **Iraupena**: 0:03:30. **Hasi**: 00:00:00. **Bukatu**: 00:03:30
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939)
- Politika » Gerraostea eta Francoren diktadura » Ekonomia gerraostean

Laburpena:
Faisaien uhartearen parean, Bidasoa ibaiak banatuta, Ramon bere anaiarekin hitz egiten aritzen zen gerra garaian. Biek toki horretan kointziditzeko nola egiten zuten eta eguraldiak sortzen zituen zailtasunak azaltzen ditu.

21. Gerraostea Irunen: Lesakara, ezkutuan, irin bila joan beharra

- **Erref**: IRN-049/003
- **Iraupena**: 0:03:47. **Hasi**: 00:04:07. **Bukatu**: 00:07:54
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Errota
- Politika » Gerraostea eta Francoren diktadura » Ekonomia gerraostean

Laburpena:
Gerraostea. Gosea. Francok Gipuzkoa eta Bizkaiko errotak itxiarazi zituen eta Lesakara joaten ziren irin bila irundar asko. Frankistek ez zuten hori onartzen eta isun ugari jarri zituzten gerraosteko lehen urteetan. Ramon, lagun batekin batera, gabon gauean Berara joan zen irin bila.

22. Irundik Lesakarako bidea

- **Erref**: IRN-049/004
- **Iraupena**: 0:02:21. **Hasi**: 00:07:54. **Bukatu**: 00:10:15
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Errota
- Politika » Gerraostea eta Francoren diktadura » Ekonomia gerraostean

Laburpena:
Irin zakuen banaketa nola egiten zen kontatzen du. Lesakara astoekin joateko egun osoa behar zen. Bidean ia ez zegoen trafikorik, autoren bat baino ez zuten ikusi bide osoan.

23. Frankistek irin-errota guztiak itxi zituzten Gipuzkoan

- **Erref**: IRN-049/005
- **Iraupena**: 0:01:10. **Hasi**: 00:10:15. **Bukatu**: 00:11:25
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Errota
- Politika » Gerraostea eta Francoren diktadura » Ekonomia gerraostean

Laburpena:
Errazionamenduak nola bukatu ziren kontatu eta Francok gipuzkoar eta bizkaitarrei ezarritako zigorra, irin-erroten zigilatzea, azaltzen du.

24. Errotetako lana

- **Erref**: IRN-049/006
- **Iraupena**: 0:02:11. **Hasi**: 00:11:25. **Bukatu**: 00:13:36
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Errota

Laburpena:
Errotetara artoa eramaten eta irina ekartzen zen, baina honek artoak baino pisu gehiago hartzen zuen. Errotazainak eramandako artoaren zati bat hartzen zuen ordainketa gisa.

25. Errazionamendu garaia Katean

- **Erref**: IRN-049/008
- **Iraupena**: 0:01:56. **Hasi**: 00:13:59. **Bukatu**: 00:15:55
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerraostea eta Francoren diktadura » Ekonomia gerraostean

Laburpena:
Errazionamendu garaia. Katea auzoan kiosko bat zegoen baimenduta errazionamendu kartillekin janaria banatzeko. Ogi gehiago nahi bazen, Hendaiatik lor zitekeen, lagun egokiak izanda

26. Emaztea ezagutu San Martzial egunez

- **Erref**: IRN-049/010
- **Iraupena**: 0:01:49. **Hasi**: 00:17:15. **Bukatu**: 00:19:04
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Jai-giroa » Herriko ospakizunak
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko giroa

Laburpena:
Emaztea nola ezagutu zuen kontatzen du, San Martzial eguneko bilera batean.

27. San Martzial jaien antolaketa

- **Erref**: IRN-049/014
- **Iraupena**: 0:02:34. **Hasi**: 00:22:13. **Bukatu**: 00:24:47
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Jai-giroa » Herriko ospakizunak

Laburpena:
San Martzial eguneko jaia, Irungo jai nagusia, nolakoa zen eta non biltzen zen jendea kontatzen du. Garai hartako jaien antolaketari buruz aritu da.

28. San Martzial jaietako barrakak

- **Erref**: IRN-049/015
- **Iraupena**: 0:02:33. **Hasi**: 00:24:47. **Bukatu**: 00:27:20
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Jai-giroa » Herriko ospakizunak

Laburpena:
San Martzial jaietako barrakak nolakoak ziren azaltzen du. Janaria, soinujoleak, piano-joleak eta abar zituzten, bakoitzak zerbait ezberdina. Halako asko egoten ziren kale nagusietan bata bestearen ondoan eta jendea hara bertaratzen zen.

29. Euskararen egoera Irunen eta haren aurkako zigorrak

- **Erref**: IRN-049/016
- **Iraupena**: 0:01:11. **Hasi**: 00:27:20. **Bukatu**: 00:28:31
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Euskara » Euskararen egoera

Laburpena:
Irungo euskararen kale egoera. Euskaraz egiten zuten, ez zekiten erdaraz gehienek. Soldadutzan zigortu egiten zituzten euskaraz hitz egiteagatik.

30. Soldadutzako lehenengo eguna

- **Erref**: IRN-049/017
- **Iraupena**: 0:02:14. **Hasi**: 00:28:31. **Bukatu**: 00:30:45
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Soldadutza

Laburpena:
Soldadutza nola hasi zuen kontatzen du. Donostiako udaletxe zaharrean elkartzen ziren Gipuzkoan soldadutza hasi behar zutenak eta handik Altsasura bidaltzen zituzten, Iruñera joan eta handik Erratzura iristeko. Bide hori nola egiten zen kontatzen du.

31. Soldadutza eta pilota

- **Erref**: IRN-049/019
- **Iraupena**: 0:01:05. **Hasi**: 00:31:57. **Bukatu**: 00:33:02
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Soldadutza
- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Pertsonaia ezagunak
- Aisia » Kirola » Pilota

Laburpena:
Soldadutzan pilotan ibiltzeko zegoen afizioa aipatzen du, Retegiren aitarekin ibili zela pilotan eta soldadu kapitainek ere afizioa zutela horretan, herriz herri ibiltzen baitziren.

32. Retegiren aitarekin pilotan soldadutzan

- **Erref**: IRN-049/021
- **Iraupena**: 0:01:53. **Hasi**: 00:35:05. **Bukatu**: 00:36:58
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Soldadutza
- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Pertsonaia ezagunak

Laburpena:
Retegiren aitarekin pilotan jarduteko aukera izan du Ramonek Soldadutzan ezagutu zuten elkar. Pilotan ibili ostean, Retegiren aitak prestatutako arkumea jaten zutela kontatzen du, Kapitainek, soldaduek baino gehiago jateko aukera zuten ordea.

33. Eski txapelketak soldadutzan

- **Erref**: IRN-049/024
- **Iraupena**: 0:03:35. **Hasi**: 00:39:40. **Bukatu**: 00:43:15
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Soldadutza
- Aisia » Kirola » Beste kirol batzuk

Laburpena:
Soldadutzan zegoela, eskiatzen ikasteko agindua eman zioten eta horretarako, Orreagan, Sorian eta Huescan ibili behar izan zuen, hilabetez bakoitzean. Orreagan zegoela, eskiatzen jaioenak ziren zazpi pertsonen artean hautatu zuten eta Soriako lurralde mailako txapelketan parte hartzeko aukera izan zuen. Handik, hiru txapeldun artean, Espainiako txapelketara.

34. Soldadutzan eskiatzen ibilia, aspertu arte

- **Erref**: IRN-049/027
- **Iraupena**: 0:01:40. **Hasi**: 00:44:30. **Bukatu**: 00:46:10
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Soldadutza
- Aisia » Kirola » Beste kirol batzuk

Laburpena:
Eskiak etxean badituela dio, baina ez dela inoiz itzuli mendi horietara eskiatzera. Hala ere, itzuli izan balitz gehiegi kostatuko ez litzaiokeela dio, bere garaian hilabete osoak egon baitzen eskiatzen. Soldadutzan eskiatzen nola ikasten zuten kontatzen du.

35. Eskiatzen jakitearen garrantzia armadan

- **Erref**: IRN-049/028
- **Iraupena**: 0:01:17. **Hasi**: 00:46:10. **Bukatu**: 00:47:27
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Soldadutza

Laburpena:
Ramonek soldadutza egin zuenean Francoren armadak garrantzia handia ematen zion soldadu askok eskiatzen jakiteri, atzerriko indarren beldurrez.

Zortetzat hartzen zen eskiatzen ez ikasi beharra soldadutzan, baina ez zuten gehiegik zorte hori.

36. Oñatiko txakur lehiaketa

- **Erref**: IRN-050/002
- **Iraupena**: 0:01:29. **Hasi**: 00:00:05. **Bukatu**: 00:01:34
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Anekdotak, kontakizunak

Laburpena:
Oñatiko txakur lehiaketan pate hartu nahi izan zuen Paxkualekin batera, baina lehiaketan parte hartzekoa zen txakurra hil egin zitzaien egun batzuk lehenago.

37. Motorrean kaskorik gabe

- **Erref**: IRN-050/004
- **Iraupena**: 0:00:39. **Hasi**: 00:03:47. **Bukatu**: 00:04:26
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Gaztetako ibilerak
- Herria, azpiegitura » Garraioak » Bizikletak eta motorrak

Laburpena:
Motorrean kaskorik gabe ibiltzen zirela kontatzen du eta motor berean hiru haur ere eraman izan zituela, bidezainek ezer esan gabe.

38. Lehenengo kotxea: Gordinia

- **Erref**: IRN-050/005
- **Iraupena**: 0:02:50. **Hasi**: 00:04:26. **Bukatu**: 00:07:16
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Garraioak » Autoak

Laburpena:
Lehen kotxea noiz erosi zuen eta zein izan zen (Gordini) kontatzen du. Erosi zuenean ez zuen gidabaimenik, erosi zuen egunean garajera bultzaka sartu zuen, ez zekielako martxan jartzen. Kotxe horri martxan jartzea asko kostatzen zitzaiola ere kontatzen du.

39. Gidabaimena ateratzeko azterketak

- **Erref**: IRN-050/008
- **Iraupena**: 0:02:44. **Hasi**: 00:09:06. **Bukatu**: 00:11:50
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Garraioak » Autoak

Laburpena:
Motorreko gidabaimena lehenengo eta gero kotxekoa nola atera zituen kontatzen du. Donostian atera zuen lehenengoa, erraz, bizikletan ibilita motor horietarako erraz ateratzen zelako. Kotxekoa aldiz Irunen atera zuen.

40. Kotxeko gidabaimena ateratzeko praktikak

- **Erref**: IRN-050/009
- **Iraupena**: 0:01:04. **Hasi**: 00:11:50. **Bukatu**: 00:12:54
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Garraioak » Autoak

Laburpena:
Kotxeko gidabaimena ateratzeko praktikak nola egiten ziren kontatzen du.

41. Bizikletan erori, Harri Bihurtutik hurbil

- **Erref**: IRN-050/018
- **Iraupena**: 0:02:41. **Hasi**: 00:31:25. **Bukatu**: 00:34:06
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Euskara » Bilketa linguistikoa » Toponimia
- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Anekdotak, kontakizunak

Laburpena:
Bizikletan erori zen eguna kontatzen du, hamasei urterekin, gauez, Anderri baserria eta Harri Bihurtutik hurbil. Harri Bihurtua izenaren jatorria ere aipatzen du, madarikazioa. Hurrengo egunean lanera joan beharra, aurpegia larrututa.

42. Mendiola etxea eraikitzen laguntzen

- **Erref**: IRN-050/020
- **Iraupena**: 0:02:10. **Hasi**: 00:35:05. **Bukatu**: 00:37:15
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko giroa

Laburpena:
Beñardoren etxea, Mendiola, nola eraiki zen kontatzen du. Ramonek eraikuntza lanetan lagundu zuen, beste lagun batzuekin batera.

43. Etxea eraikitzeko prozesuaz

- **Erref**: IRN-050/022
- **Iraupena**: 0:02:12. **Hasi**: 00:41:58. **Bukatu**: 00:44:10

- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Lanbideak » Etxeginak
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko giroa

Laburpena:
Ramonek bere etxea nola eraiki zuen kontatzen du. Aparejadorea eta arkitektoa, batez ere aparejadorea, nola etortzen ziren ikuskatzera. Aparejadoreak planoak egin, arkitektoak baimendu eta Ramonek plano horietako bat hautatu eta horretan oinarrituta eraiki zuen etxea.

44. Txokorik Ederrena nola eraiki zuen

- **Erref**: IRN-050/023
- **Iraupena**: 0:03:04. **Hasi**: 00:44:10. **Bukatu**: 00:47:14
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Lanbideak » Etxeginak
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko giroa

Laburpena:
Ramonek bere etxea egiteko planoak nolakoak ziren eta horiek nola gauzatu zituen azaltzen du. Harginak ziren lagunak bazituen eta haien laguntza ere jaso zuen. Etxea egin bitartean lanean ere aritu zen Ramon, tartean Hendaiako eskola eraikitzen.

45. Teila berriek ekarritako abantailak

- **Erref**: IRN-050/025
- **Iraupena**: 0:01:39. **Hasi**: 00:47:45. **Bukatu**: 00:49:24
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Iritziak » Antzinako bizimoduari buruzkoak
- Lanbideak » Etxeginak

Laburpena:
Teilatua berritzeko asmoa dute, berrogei urte beranduago. Teila berriak hobeak zaharrak baino. Teila zaharren ahuleziak: hormak jo eta zuloak sortzen zaizkio.

46. Ekonomikak nola jartzen ziren

- **Erref**: IRN-050/028
- **Iraupena**: 0:02:49. **Hasi**: 00:51:41. **Bukatu**: 00:54:30
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxearen egitura

Laburpena:
Ekonomikak jarri zituen hainbat etxetan, Bereziartuarenean lehen aldiz, 18 urterekin. Ekonomikak jartzeko praktika behar da. Ekonomikak nola jartzen ziren ere azaltzen du.

47. Ekonomiken aurretik, beheko sua baserrietan

- **Erref**: IRN-050/029
- **Iraupena**: 0:03:03. **Hasi**: 00:54:30. **Bukatu**: 00:57:33
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxearen egitura

Laburpena:
Uderren eta Burutaranen ere jarri zituen ekonomikak eta pena eman zion aurreko su zaharra kentzeak. Su baxu hori nola piztu eta erabiltzen zen ere azaltzen du.

48. Ekonomikak ekarritako ohitura aldaketak

- **Erref**: IRN-050/030
- **Iraupena**: 0:02:27. **Hasi**: 00:57:33. **Bukatu**: 01:00:00
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Elizkizunak eta otoitzak
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxearen egitura
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko giroa

Laburpena:
Sukaldatzerakoan ekonomikak garbitasuna ekarri zuen. Beheko suarekin familia bildu egiten zen suaren inguruan eta denak bilduta arrosarioa errezatzeko ohitura ere bazen. Ohitura aldaketak ekarri zituen gerrak.

49. Beheko suaren tximinia garbitzearen garrantzia

- **Erref**: IRN-051/003
- **Iraupena**: 0:01:58. **Hasi**: 00:02:16. **Bukatu**: 00:04:14
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko bizimodua
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxearen egitura

Laburpena:
Baserriko su baxuaren tximinia nola garbitzen zuten kontatzen du. Garbiketa maiz ez egitearen arriskuak, baserriak sua hartzeko beldurra.

50. Normandi baserria

- **Erref**: IRN-051/006
- **Iraupena**: 0:02:06. **Hasi**: 00:06:36. **Bukatu**: 00:08:42
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Ipuinak, mitoak eta istorioak
- Baserria » Baserriko bizimodua » Baserriaren historia eta kokalekua

Laburpena:
Bi gizaldi lehenago Normandiara joan omen zen gizon bat. Dirua egin eta harekin Katean baserri bat egitea zen haren asmoa. Baserriari "Normandi" izena jarri zion eta haren berri ematen du Ramonek.

51. Baserri "aidosuak"

- **Erref**: IRN-051/007
- **Iraupena**: 0:00:48. **Hasi**: 00:08:42. **Bukatu**: 00:09:30
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Euskara » Lexikoa

Laburpena:
Baserri edo etxe “aidosu” bat zer den azaltzen du Ramonek, Katean sarri erabiltzen zuten hitza.

52. Brabanteko Genovevaren elezaharra

- **Erref**: IRN-051/009
- **Iraupena**: 0:01:28. **Hasi**: 00:11:51. **Bukatu**: 00:13:19
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Ipuinak, mitoak eta istorioak
- Ohiturak eta bizimodua » Kantak » Bestelako kantak

Laburpena:
Arrebak Brabanteko Genovevaren elezaharraren bertsoak kontatzen zizkien Ramoni eta beste anai-arrabei. Ez ditu gogoan, baina berak ere ikasi zituen. Familiako beste kide batzuek ere bazekizkiten eta sukaldean kontatzen zituzten.

53. Erreketeak baserrira sartzea

- **Erref**: IRN-051/010
- **Iraupena**: 0:02:56. **Hasi**: 00:13:19. **Bukatu**: 00:16:15
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Jarrera politikoak » Erreketeak
- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Gerraren hasiera

Laburpena:
Erreketeak Ramonen baserrira sartu zirenean, berak 9 urte zituen eta momentua ondo gogoratzen du. Izenak galdetu zizkieten eta anai batzuk mendira joanak ziren. Irunera erreketeak nola sartu ziren kontatzen du, gitarra jotzen.

54. Bertsolariak Irungo jaietan

- **Erref**: IRN-051/011
- **Iraupena**: 0:04:10. **Hasi**: 00:16:15. **Bukatu**: 00:20:25
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Kultura » Bertsolaritza

Laburpena:
Bertsolari ezagun asko, Uztapide eta Basarri tartean, aritu izan dira bertsotan Irungo jaietan eta Ramonek horiek entzun izan dituela kontatzeaz gain, bertsolari horien aurretik, Irunen ezaguna zen eta Xenpelar izengoitia jarri zioten bertsolari baten berri ere ematen du.

55. San Martzial jaietako barrakak jartzea

- **Erref**: IRN-051/014
- **Iraupena**: 0:01:17. **Hasi**: 00:24:58. **Bukatu**: 00:26:15
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Jai-giroa » Herriko ospakizunak

Laburpena:
Irungo San Martzial eguneko barrakak nola jartzen ziren kontatzen du.

56. Iraganeko jaietako batasuna

- **Erref**: IRN-051/015
- **Iraupena**: 0:01:00. **Hasi**: 00:26:15. **Bukatu**: 00:27:15
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Jai-giroa » Herriko ospakizunak

Laburpena:
San Martzial egunez, garai batean, herri guztia biltzen zen bazkaltzera toki berean Irunen. Alardean azken urteetan izan diren aldaketek batasun hori higatu dutela kontatzen du Ramonek.

57. San Martzial jaietako barrakak: itxura eta eskaintza

- **Erref**: IRN-051/016
- **Iraupena**: 0:02:06. **Hasi**: 00:27:15. **Bukatu**: 00:29:21
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Jai-giroa » Herriko ospakizunak

Laburpena:
Ramonek Irungo San Martzial eguneko barrakek nolako itxura zuten eta horietan zer eskaini edo saltzen zen aipatzen du.

58. San Martzial jaietako barrakak: norbere esku antolaketa

- **Erref**: IRN-051/017
- **Iraupena**: 0:01:54. **Hasi**: 00:29:21. **Bukatu**: 00:31:15
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Jai-giroa » Herriko ospakizunak

Laburpena:
San Martzial eguneko barrakak nahi zuenak jartzen zituen Irunen, norbere ardura baitzen horiek eraiki eta horietan zer eskaini erabakitzea. Gerora hasi zen udaletxea ardura hori hartzen.

59. Txokolatea ezkutuan fabrikatik hartu eta barrakan saldu zutenekoa

- **Erref**: IRN-051/018
- **Iraupena**: 0:03:21. **Hasi**: 00:31:15. **Bukatu**: 00:34:36
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Jai-giroa » Herriko ospakizunak
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Gaztetako ibilerak

Laburpena:
Urte batez, San Martzial eguneko barraka batean Ramonen lagun batek txokolatea eskaini zuen, aurreko egunetan fabrika batetik ezkutuan hartutakoa.

60. San Martzial jaietako barrakak: Santiago kalea

- **Erref**: IRN-051/021
- **Iraupena**: 0:01:45. **Hasi**: 00:38:21. **Bukatu**: 00:40:06
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Jai-giroa » Herriko ospakizunak

Laburpena:
Irungo Santiago kalean ere barrakak jartzen zituzten San Martzial egunez, askotan soinu-jotzaileek. Udaletxeak ematen zituen baimenak.

61. Soinu txikia nola jo eta zailtasunak

- **Erref**: IRN-051/030
- **Iraupena**: 0:02:04. **Hasi**: 00:56:06. **Bukatu**: 00:58:10
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Kultura » Musika
- Aisia » Jai-giroa » Erromeriak
- Ohiturak eta bizimodua » Kantak » Bertsoak

Laburpena:
Soinu txikia nola jotzen den azaltzen du Ramonek eta hura jotzeak dituen zailtasunak.

62. Aho-soinua jotzen ikasteko modua aldatu egin da

- **Erref**: IRN-051/031
- **Iraupena**: 0:03:03. **Hasi**: 00:58:10. **Bukatu**: 01:01:13
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Kultura » Musika
- Aisia » Jai-giroa » Erromeriak
- Ohiturak eta bizimodua » Kantak » Bertsoak

Laburpena:
Aho-soinua jotzen duen biloba bat badu Ramonek, baina gaur egun eskoletan nagusiki pieza klasikoak erakusten direla dio eta ez bere garaian bezala, dantza egiteko piezak.

63. Soinu txikia etzanda jotzen zuen gaztea

- **Erref**: IRN-051/032
- **Iraupena**: 0:00:44. **Hasi**: 01:01:13. **Bukatu**: 01:01:57
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Jai-giroa » Erromeriak
- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Pertsonaia ezagunak

Laburpena:
Irunen bazen soinu txikia jotzen zuen gizon trebe bat, ospetsu egin zena herrian, lurrean etzanda egonda soinu txikia jotzeko gai zena.

64. Panderojole Irungo jaietan

- **Erref**: IRN-051/033
- **Iraupena**: 0:01:44. **Hasi**: 01:01:57. **Bukatu**: 01:03:41
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Jai-giroa » Erromeriak

Laburpena:
Ramon panderoarekin eta anaia soinu txikiarekin joaten ziren Irungo hainbat bileretara musika jotzera. Pandero-jotzaileak giroa animatzeko zuen garrantzia azpimarratzen du. Ondoren, afaria ematen zieten esker onez.

Ahotsak.eus-eko edukiarekin sortutako dokumentu automatikoa.
2026-11-12

CC-by-sa | **Ahotsak.eus**
Badihardugu Euskara Elkartea
Markeskua Jauregia, 20600 Eibar
943121775 - ahotsak@ahotsak.com